

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФІЛОСОФІЯ НАУКОВОЇ СВІДОМОСТІ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
ступеня доктора філософії

Укладач:

Бутченко Т. І., завідувач кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи, доктор філософських наук, професор

Погоджено:

Проректор з наукової роботи

Проректор з науково-педагогічної роботи

Зав. відділу аспірантури і докторантури

Three handwritten signatures in blue ink are visible. The first signature is for G. M. Vasylchuk, the second for Y. O. Kaganov, and the third for O. P. Efimenko.

Г. М. Васильчук

Ю. О. Каганов

О. П. Єфіменкова

Запоріжжя 2024

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна, вечірня, заочна форми навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>всі галузі</u> (шифр і назва)	обов'язкова
		Цикл загальної підготовки
Змістових модулів – 5	Спеціальність <u>всі спеціальності</u> (код і найменування)	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 120		1-й
		Лекції 16 год.
		Практичні 14 год.
		Самостійна робота 90 год.
Освітньо-наукова програма <u>всі програми</u> (назва програми)		Вид підсумкового контролю: залік
Рівень вищої освіти: третій (доктор філософії)		

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання дисципліни «Філософія наукової свідомості» є формування у здобувачів третього рівня вищої освіти здатності глибоко осмислювати природу науки як форми пізнання та соціального інституту, розуміти філософсько-методологічні засади наукового дослідження, критично оцінювати сучасні підходи до побудови наукових теорій і практик, а також розвивати рефлексивну культуру мислення, необхідну для здійснення власних наукових розвідок і педагогічної діяльності. Дисципліна спрямована на зміцнення світоглядних основ наукової культури, розвиток здатності генерувати нові концептуальні підходи до пізнання складних феноменів дійсності.

Основні завдання дисципліни: ознайомити здобувачів із провідними філософськими концепціями науки, її сутності, структури, соціокультурних функцій і динаміки розвитку; розвинути здатність розуміти та застосовувати методологічні принципи і методи наукового пізнання (емпіричні, теоретичні, системні, критично-рефлексивні) у власних дослідженнях та викладацькій практиці; зміцнити вміння формулювати та перевіряти гіпотези, аргументувати висновки на основі логічного аналізу, інтерпретації даних і міждисциплінарного мислення; сприяти розвитку критичного мислення і навичок наукової рефлексії, здатності аналізувати та узагальнювати результати досліджень, визначати перспективи подальших наукових розвідок у контексті сучасних парадигм наукового знання; зміцнити академічну доброчесність, наукову етику й готовність до безперервного саморозвитку на підґрунті формування системного наукового світогляду; сприяти усвідомленню ролі філософії в осмисленні сучасних викликів науки – цифровізації, штучного інтелекту, трансдисциплінарності, гуманітарного виміру технологічного поступу – як знаряддя оновлення світоглядних засад наукової свідомості.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми здобувачі повинні досягти таких

програмних **компетентностей** і **програмних результатів навчання**:

Програмні компетентності	
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
ЗК 2	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
ЗК 3	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми
ЗК 4	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 5	Здатність до критичного мислення
ЗК 8	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо
ЗК 9	Здатність до особистісного та професійного розвитку
ЗК 10	Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, загального культурного кругозору та дотримання принципів професійної етики й академічної доброчесності.
СК 3	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у предметній сфері; оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень; складати пропозиції щодо фінансування наукових досліджень та комерціалізувати їх результати; здійснювати захист прав інтелектуальної власності
Програмні результати навчання	
РН 2	Глибоко розуміти загальні принципи, методи, методології наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у предметній сфері та у викладацькій практиці.
РН 4	Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень, спостережень, наявні літературні дані з метою розв'язання значущих наукових та науково-прикладних проблем.
РН 7	Критично аналізувати та узагальнювати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті всього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної наукової проблеми, визначати перспективи подальших наукових розвідок
РН 8	Розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, загального кругозору; дотримуватися принципів академічної доброчесності та професійної етики; забезпечувати безперервний саморозвиток та самовдосконалення протягом життя.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. *Методологічні засади філософського аналізу наукової свідомості*

Тема 1. Філософія у системі знань про науку. Визначення поняття «наука». Наука як форма суспільної свідомості. Наука як сукупність знань. Наука як соціальний інститут. Наука як частина культури. Наука як форма публічної комунікації. Сутність феномена науки. Філософія і наука: спільне та відмінне. Філософія як традиція рефлексії суспільної свідомості. Специфіка філософського дослідження феномена науки. Наукознавство. Соціологія науки. Психологія науки. Історія науки. Філософія наукової свідомості: об'єкт і предмет.

Змістовий модуль 2. Основні категорії філософії наукової свідомості

Тема 2. Категорія «буття» та її світоглядно-методологічне значення. Визначення категорії «буття» на різних історичних етапах: різні світоглядні засади наукової свідомості. Онтологічна концепція Парменіда. Онтологічна концепція Геракліта. Існування та сутність. Актуальне і потенціальне буття. Субстанція та акциденції. Натуралістично-об'єктивістська концепція буття. Заперечення проблеми буття у позитивізмі. Форми буття. Буття речей. Буття людини. Духовне буття. Соціальне буття. Наукове буття. Концепти «світу» та «матерії». Рівні організації матерії і структура сучасного наукового пізнання. Категорії «рух», «простір», «час». Взаємозв'язок політичного, релігійного, філософського і наукового просторів. Інтернаціоналізація наукового простору. Мобільність наукових кадрів. Міграція учених. Науковий час як частина соціального часу. Єдність кінцевого і нескінченного у науковому часі. Випереджаючий характер наукового часу. Нерівномірність наукового часу.

Тема 3. Категорія «свідомість». Підходи до розуміння свідомості на різних етапах історії. Ідеалістичний підхід. Концепція свідомості П.Т. де Шардена. Неможливість редукції свідомості до її матеріального носія: мисленневий експеримент Р. Суїнберна. Дуалістичний підхід. Оказіоналізм Р. Декарта. Матеріалістичний підхід. Фізикалізм. «Важка проблема свідомості». Мисленневий експеримент «Кімната Мері». Функціоналізм. Діяльнісний підхід. Феноменологічний підхід.

Інформаційна природа свідомості. Подразливість. Чутливість. Сприйняття. Уявлення. Передумови виникнення свідомості. Праця. Спілкування. Мова. Гіпотеза лінгвістичної відносності.

Структура свідомості. Пізнавальна (когнітивна) складова. Емоційно-чуттєва складова. Мотиваційно-вольова складова. Самосвідомість. Рефлексія. Наукова свідомість. Рівні наукової свідомості. Емпіричний рівень. Теоретичний рівень. Наукова психологія. Наукова ідеологія. Наукова самосвідомість. Філософська рефлексія наукової свідомості.

Змістовий модуль 3. Феномен наукового пізнання

Тема 4. Пізнання. Наукове пізнання. Проблема пізнання у філософії на різних історичних етапах. Гносеологія та епістемологія. Агностицизм. Скептицизм. Суспільно-історична зумовленість пізнання. Структура пізнання. Суб'єкт та об'єкт пізнання. Інформація та знання. Особливості наукового знання. Рівні наукового знання. Конкретно-чуттєве пізнання.

Абстрактне мислення. Форми абстрактного мислення. Поняття «поняття». Різновиди понять. Судження та умовиводи. Індукція та дедукція. Семантичний трикутник. Ім'я. Десигнат. Денотат. Пізнання і творчість. Інтуїція. Ейдетична інтуїція. Концептуальна інтуїція.

Проблема істини. Класична («кореспондентська») концепція істини. Когерентна концепція істини. Прагматична концепція істини. Конвенціоналізм. Об'єктивна істина. Відносна та абсолютна істина. Принцип конкретності істини. Заблудження (хиба). Предметна істина. Екзистенціальна істина. Концептуальна істина. Онтологічна функція істини. Аксіологічна концепція істини. Праксеологічна концепція істини. Істина як інтегральна категорія філософії наукової свідомості. Принципи відповідності та доповнюваності.

Наукове пізнання. Стихійно-емпіричне (буденне) пізнання і науково-теоретичне пізнання. Суб'єкти наукового пізнання. Об'єкти наукового пізнання. Наукові знання. Наукові закони та закономірності. Принципи та методи наукового пізнання. Емпіричні методи наукового пізнання. Теоретичні методи наукового пізнання. Факти. Ідеалізація. Проблема. Концепція. Теорія.

Наукова гіпотеза: сутність, види, функції. Логічна структура гіпотези: умови, змінні, наслідки. Критерії науковості гіпотези: фальсифікованість, перевірюваність, простота, узгодженість. Гіпотеза і проблема: як правильно пов'язати дослідницьке питання і гіпотетичне припущення. Від ідеї до гіпотези: індукція, дедукція, аналогія як методи формування припущень.

Тема 5. Критичне мислення. Проблема мислення у філософії на різних історичних етапах. Сутність феномена мислення. Підходи до визначення поняття «критичне мислення». Концепція «чженмін» Конфуція. Філософський сумнів Сократа. Філософія як мистецтво інтелектуальної доброчесності. Принципи критичного мислення. Когнітивні викривлення: причини та дороговкази подолання. Міф про печеру Платона. Вчення про ідоли Ф. Бекона. Сад Реандзі. Афективна евристика. Евристика доступності. Евристика закріплення. Евристика репрезентативності. Ефект фреймінга. Ефект мереж. Інформаційні бульбашки. Європейські еталонні рамки розвитку здатності критично мислити. Методи активізації критичного мислення. Оцінка суджень. Твердження та аргументи. Структура аргументу: теза, підстава, висновок. Порівняння аргументації і пояснення. Типові помилки в аргументації: хибні узагальнення, помилкові аналогії, «після цього – отже, через це», формальна валідність і змістовна істинність.

Змістовий модуль 4. Людина та штучний інтелект

Тема 6. Проблема людини та її світоглядно-методологічне значення. Підходи до експлікації сутності людини на різних етапах історії. Єдність біологічного, соціального та духовного. Проблема життя та смерті в духовному досвіді людини. Смысл життя. Стоїцизм. Евдемонізм. Концепт «турбота». Космізація людства. Гуманістична раціональність і науково-технічна революція. Феномен наукової раціональності. Філософія наукової свідомості у контексті історії науки та культури. Протидія та функціонування філософських і наукових знань у культурному контексті. Філософські і наукові знання у сучасній інформаційній цивілізації.

Тема 7. Штучний інтелект. Метафоричний зміст концепту «штучний інтелект». Основні тези теорії машин А. Тьюрінга і теорії формальних нейронних сіток Маккаллока-Піттса, теореми про неповноту К. Геделя. Гіпотези «сильного» та «слабкого» штучного інтелекту. Мисленнєвий експеримент Дж. Сьорля «Китайська кімната». Критерії наявності інтелекту. Тест А. Тьюрінга («гра в імітацію»). Філософське переосмислення поняття «людина». Трансгуманістична концепція (Н. Бостром, Д. Пірс). Філософсько-етичні проблеми використання технологій штучного інтелекту («Три закони робототехніки» А. Азімова, підхід Ю.Н. Харарі та ін.).

Змістовий модуль 5. Феномен наукової культури

Тема 8. Науковий процес та наукова культура. Моделі наукового процесу. «Наукова революція» Т. Куна. «Науково-дослідницька програма» І. Лакатоса. Принцип верифікації і фальсифікації у вченні К. Поппера. «Методологічний анархізм» П.К. Фейєрбенда. Постмодерністська деконструкція дихотомії «суб'єкт – об'єкт наукового пізнання». «Смерть суб'єкта», «смерть автора» як концепти постмодерністських вчень (Р. Барта, М. Деланда, Ж. Дельоза, Ю. Кристевой, Дж. Протеві, М. Фуко та ін.).

Етапи наукового процесу. Зміст поняття «науковий стан». Передумови наукового процесу. Практика як передумова наукового процесу. Феномен «технонауки». Проектування як форма єдності наукової теорії і практики. Рушійні сили наукового процесу. Соціальний опір науковому процесу. Кількісно-якісні характеристики наукового процесу.

Структура наукової культури. Типологія наукової культури. Сцієнтизм та антисцієнтизм. Феномен відчуження науки. Псевдонаукова культура. Функції наукової

культури. Науковий капітал. Наступність етапів наукового процесу. Наукова освіта. Критерії інтелектуальної розвиненості суспільства. Вплив глобалізації на наукову культуру суспільства. Соціальна рекогносцировка як форма мобілізації наукового потенціалу. Специфіка наукової культури сучасного українського суспільства. Наукова культура як інтегральний критерій міри поступального розвитку суспільства.

Наукова етика як частина наукової культури. Концепції наукової етики. Труднощі обґрунтування етики. Розмежування між «є» і «повинно» у вченні Д. Г'юма. Концепція етичної нейтральності науки. Етичні принципи науки. Етичні норми науки Р. Мертона: класична модель CUDOS. М. Полян: особистісне знання і довіра. П. Фейєрабенд: етика інтелектуального плюралізму. Дж. Зіман: постмодерна наука і нові етичні виклики. Г. Йонас: етика відповідальності за майбутнє. Європейська концепція RRI (відповідальні дослідження та інновації). Декларація про науку і використання наукових знань, прийнята ЮНЕСКО. Етичний кодекс ученого України.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л.	практ.	сам. роб.
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Методологічні засади філософського аналізу наукової свідомості				
Тема 1. Філософія у системі знань про науку	20	2	2	16
Разом за змістовим модулем 1	20	2	2	16
Змістовий модуль 2. Основні категорії філософії наукової свідомості				
Тема 2. Категорія «буття» та її світоглядно-методологічне значення	10	2	2	6
Тема 3. Категорія «свідомість»	10	2	2	6
Разом за змістовим модулем 2	20	4	4	12
Змістовий модуль 3. Феномен наукового пізнання				
Тема 4. Пізнання. Наукове пізнання	10	2	2	6
Тема 5. Критичне мислення	10	2	2	6
Разом за змістовим модулем 3	20	4	2	12
Змістовий модуль 4. Людина і штучний інтелект				
Тема 6. Проблема людини та її світоглядно-методологічне значення	10	2	1	7
Тема 7. Штучний інтелект	10	2	1	7
Разом за змістовим модулем 4	20	4	2	14
Змістовий модуль 5. Феномен наукової культури				
Тема 8. Науковий процес та наукова культура	20	2	2	16
Разом за змістовим модулем 5	20	2	2	16
Підсумковий модуль				
Індивідуальне завдання				20
Разом за змістовим модулем 6				20

Усього годин	120	16	14	90
--------------	-----	----	----	----

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ теми	Назва теми	Кіл-ть Годин
Змістовий модуль 1. <i>Методологічні засади філософського аналізу наукової свідомості</i>		
1	Тема 1. Філософія у системі знань про науку	2
	Разом за змістовим модулем 1	2
Змістовий модуль 2. <i>Основні категорії філософії наукової свідомості</i>		
2	Тема 2. Категорія «буття» та її світоглядно-методологічне значення	2
3.	Тема 3. Категорія «свідомість»	2
	Разом за змістовим модулем 2	4
Змістовий модуль 3. <i>Феномен наукового пізнання</i>		
4.	Тема 4. Пізнання. Наукове пізнання	2
5.	Тема 5. Критичне мислення	2
	Разом за змістовим модулем 3	4
Змістовий модуль 4. <i>Людина і штучний інтелект</i>		
6.	Тема 6. Проблема людини та її світоглядно-методологічне значення	2
7.	Тема 7. Штучний інтелект	2
	Разом за змістовим модулем 4	4
Змістовий модуль 5. <i>Феномен наукової культури</i>		
8.	Тема 8. Науковий процес та наукова культура	2
	Разом за змістовим модулем 5	2
Усього годин		16

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ теми	Назва теми	Кіл-ть Годин
Змістовий модуль 1. <i>Методологічні засади філософського аналізу наукової свідомості</i>		
1	Тема 1. Філософія у системі знань про науку	2
	Разом за змістовим модулем 1	2
Змістовий модуль 2. <i>Основні категорії філософії наукової свідомості</i>		
2	Тема 2. Категорія «буття» та її світоглядно-методологічне значення	2
3.	Тема 3. Категорія «свідомість»	2
	Разом за змістовим модулем 2	4
Змістовий модуль 3. <i>Феномен наукового пізнання</i>		
4.	Тема 4. Пізнання. Наукове пізнання	2
5.	Тема 5. Критичне мислення	2

	Разом за змістовим модулем 3	4
Змістовий модуль 4. Людина і штучний інтелект		
6.	Тема 6. Проблема людини та її світоглядно-методологічне значення	1
7.	Тема 7. Штучний інтелект	1
	Разом за змістовим модулем 4	2
Змістовий модуль 5. Феномен наукової культури		
8.	Тема 8. Науковий процес та наукова культура	2
	Разом за змістовим модулем 5	2
Усього годин		14

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ теми	Назва теми	Кіл-ть Годин
Змістовий модуль 1. Методологічні засади філософського аналізу наукової свідомості		
1	Тема 1. Філософія у системі знань про науку	16
	Разом за змістовим модулем 1	16
Змістовий модуль 2. Основні категорії філософії наукової свідомості		
2	Тема 2. Категорія «буття» та її світоглядно-методологічне значення	6
3.	Тема 3. Категорія «свідомість»	6
	Разом за змістовим модулем 2	12
Змістовий модуль 3. Феномен наукового пізнання		
4.	Тема 4. Пізнання. Наукове пізнання	6
5.	Тема 5. Критичне мислення	6
	Разом за змістовим модулем 3	12
Змістовий модуль 4. Людина і штучний інтелект		
6.	Тема 6. Проблема людини та її світоглядно-методологічне значення	7
7.	Тема 7. Штучний інтелект	7
	Разом за змістовим модулем 4	14
Змістовий модуль 5. Феномен наукової культури		
8.	Тема 8. Науковий процес та наукова культура	16
	Разом за змістовим модулем 5	16
Підсумковий модуль		
9	Індивідуальне завдання	20
Усього годин		90

8. ВИДИ КОНТРОЛЮ ТА СИСТЕМА НАКОПИЧЕННЯ БАЛІВ

№ змістово го моду	Види контролю та контрольні заходи	Кіл-ть балів
--------------------	------------------------------------	--------------

ля		
ПОТОЧНИЙ		
1	quizzizz.com/онлайн вікторина/тест у moodle «Філософія у системі знань про науку» (max 5 балів)	5
	самостійна робота: Письмова відповідь на практичне завдання 1 «Чому у різних галузях науки присуджують науковий ступінь доктора філософії?» (max 5 балів)	5
2	quizzizz.com/онлайн вікторина/тест у moodle «Категорія «буття» та її світоглядно-методологічне значення» (max 5 балів)	5
	самостійна робота: Письмова відповідь на практичне завдання 2 «Що таке істина?» (max 5 балів)	5
3	quizzizz.com/онлайн вікторина/тест у moodle «Пізнання. Наукове пізнання» (max 10 балів)	10
	самостійна робота: Письмова відповідь на практичне завдання 3 «Гіпотеза наукового дослідження» (max 5 балів)	5
	quizzizz.com/онлайн вікторина/тест у moodle «Критичне мислення» (max 10 балів)	5
	самостійна робота: письмова відповідь на практичне завдання «Виправи аргумент» (max 5 балів)	5
4	групова дискусія «Людина і штучний інтелект» (max 5 балів) або quizzizz.com/онлайн вікторина/тест у moodle «Людина і штучний інтелект» (max 5 балів)	5
5	групова дискусія «Науковий процес і наукова культура» (max 5 балів) або quizzizz.com/онлайн вікторина/тест у moodle «Науковий процес і наукова культура» (max 5 балів)	5
	самостійна робота: Практичне завдання 4 «Рефлексія досвіду підвищення наукової культури» (max 5 балів)	5
	<i>Загалом за поточним контролем</i>	60
ПІДСУМКОВИЙ		
	Залік, у т.ч.	40
	Тестування у системі Moodle	20
	Індивідуальне завдання: «Філософське обґрунтування методологічних принципів наукового дослідження за обраною темою»	20
	Разом:	100

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

№	Контрольні заходи	Критерії оцінювання
ПОТОЧНИЙ		
1	практичне завдання	Максимальна кіл-ть балів – 5. При цьому оцінюється правильність і повнота виконаного практичного завдання: виконано правильно, повністю із застосуванням оригінального підходу (5 балів); містить незначні неточності (4 бали), наявні помилки (3 бали), завдання виконано неправильно із суттєвими

		помилками й неповністю (1-2 бали)
2	групова дискусія	Максимальна кіль-ть балів – 5. При цьому оцінюється глибина розуміння теми дискусії та ступінь аргументації висловлюваних думок (2 бали), уміння відстоювати свою точку зору, бути логічним та послідовним (2 бали), активність та ініціативність (1 бал)
3	quizizz.com/ онлайн вікторина/тест у moodle	Максимальна кіль-ть балів – 30. Сумарно тести складаються з 30 завдань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.
ПІДСУМКОВИЙ		
5	тест у moodle	Максимальна кіль-ть балів – 20. Тест складається з 20 питань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.
6	індивідуальне завдання	Максимальна кіль-ть балів – 20. При цьому оцінюється глибина розуміння філософських принципів наукового дослідження (5 балів), вміння їх застосовувати у своєму дослідженні (5 балів), логічність та послідовність викладення алгоритму їх використання для розкриття своєї теми (5 балів), стиль наукового мовлення й грамотність, оформлення відповідно до встановлених вимог (5 балів)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

<i>За шкалою ECTS</i>	<i>За шкалою Університету</i>	<i>За національною шкалою</i>
A	90 – 100 (відмінно)	55 (відмінно)
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)
C	75 – 84 (добре)	
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)
E	60 – 69 (достатньо)	
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)	

Оцінка 5 (відмінно) (90 – 100 балів) виставляється, якщо здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано викладає його під час усних виступів та надання письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов’язкову та додаткову

літературу; демонструє високий рівень застосування отриманих умінь і навичок, а також оригінальний підхід під час виконання практичних завдань.

Оцінка 4 (добре) (75 – 89 балів) виставляється, якщо здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та надання письмових відповідей; в основному розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу; демонструє високий рівень застосування отриманих умінь і навичок під час виконання практичних завдань. Проте, при викладенні деяких теоретичних питань та вирішення практичних завдань йому не вистачає достатньої глибини та аргументації, може припускатися окремих несуттєвих неточностей та незначних помилок.

Оцінка 3 (задовільно) (60 – 74 бали) виставляється, якщо здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та надання письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації; демонструє середній рівень застосування отриманих умінь і навичок під час виконання практичних завдань, припускаючись при цьому суттєвих неточностей та окремих помилок.

Оцінка 2 (незадовільно з можливістю повторного складання) (35 – 59 балів) виставляється, якщо здобувач слабо володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та надання письмових відповідей; демонструє низький рівень застосування отриманих умінь і навичок під час виконання практичних завдань, припускаючись суттєвих помилок та неточностей.

Оцінка 1 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) (0 – 34 бали) виставляється, якщо здобувач майже не володіє навчальним матеріалом, не в змозі розкрити зміст більшості питань під час усних виступів та надання письмових відповідей; не вміє застосовувати отримані уміння й навички під час виконання практичних завдань.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Воловик В.І., Бутченко Т. І. Філософія наукової свідомості : навчальний посібник. Запоріжжя : ЗНУ, 2018. 110 с.
2. Дзьобань О. П. Філософія науки: підручник / Олександр Петрович Дзьобань. Київ ; Одеса : Фенікс, 2024. 516 с.
3. Кравчук Л. В. Філософія і методологія науки : навч.-метод. матеріали для лекц. і семінар. занять, самост. та індивід. роботи : посібник / Л. В. Кравчук, Т. Б. Кадобний, Л. О. Кравчук. Тернопіль : ТНМУ : Укрмедкнига, 2019. 271 с.
4. Патлайчук О. В. Наука як соціокультурний феномен : практикум з дисципліни «Філософія науки» для аспірантів та здобувачів наук. ступеню PhD (д-р філософії) / О. В. Патлайчук, О. П. Ступак, О. О. Гончарова ; Нац. ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова. Миколаїв : НУК, 2020. 192 с.
5. Петрук Н. К. Філософія науки : навч. посіб. / Петрук Н. К., Гапченко О. В., Левченко А. В. Хмельницький : ХНУ, 2018. 271 с.
6. Петрушенко В. Л. Філософія і методологія науки : навч. посіб. / В. Л. Петрушенко ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2016. 181 с.

7. Філософія науки та права інтелектуальної власності : навч. метод. посіб. для самост. роботи здобувачів вищ. освіти третього (освіт.-наук.) рівня та дистанц. навчання / [уклад. О. П. Кивлюк] ; Київ. ун-т інтелект. власності та права Нац. ун-ту "Одес. юрид. акад.", Каф. філософії, інозем. мов та соц.-гуманітар. дисциплін. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2022. 39 с.

8. Семенюк Е. П. Філософія сучасної науки і техніки : підручник / Едуард Семенюк, Володимир Мельник ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Нац. лісотехн. ун-т України. Вид. 3-тє, випр. та допов. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 363 с.

9. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи : хрестоматія : навч. посібник для внз / за ред. Г. І. Волинки ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова ; [авт. В. П. Андрущенко та ін.]. Київ : Каравела, 2019. 464 с.

10. Філософія науки : підручник / [І. С. Добронравова та ін. ; за ред. І. С. Добронравової] ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський університет, 2018. 255 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Вітгенштайн Л. Tractatus Logico-Philosophicus. Філософські дослідження / Людвіг Вітгенштайн ; з нім. пер. Євген Попович. К. : Основи, 1995. 312 с.

2. Габович О. М. Філософія наукових теорій. Нарис перший: назви та реалії [Текст] : [монографія] / О. М. Габович, В. І. Кузнєцов ; [відп. ред. Т. В. Гардашук] ; НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди. - Київ : Наукова думка, 2023. 517 с.

3. Гадамер Г.Г. Істина і метод: / Ганс-Георг Гадамер; пер. з нім. М. Кушніра. Т. 2 : Герменевтика П. К. : Юніверс, 2000. 479 с.

4. Декарт Р. Метафізичні розмисли / Рене Декарт ; [пер. з фр.: Зої Борисюк, Олега Жупанського]. Київ : ЮНІВЕРС, 2000. 304 с.

5. Добронравова І. С. Новітня філософія науки : підручник для студ. філос. ф-тів ун-тів і аспірантів (для складання канд. іспиту з філософії та філософії науки). Київ : Логос, 2009. 244 с.

6. Гордер Ю. Світ Софії : роман про історію філософії / Ю. Гордер / Юстейн Гордер ; пер. з норв. Наталія Іваничук. 3-тє вид. Львів : Літопис, 2019. 536с.

7. Кримський С. Б. Про софійність, правду, смисли людського буття [Text] : зб. наук.-публіц. і філос. ст. / Сергій Кримський ; НАН України, Ін-т філос. ім. Г. С. Сковороди НАН України. Київ : [б. в.], 2010. 464 с.

8. Левітін Д. Структуроване мислення. Ясний розум в інформаційному хаосі / пер. Роман Шиян. К. : Наш формат, 2020. 456 с.

9. Лісовський П. М. Філософія науки: військово-промислові інновації : навч. посіб. / П. М. Лісовський, Ю. П. Лісовська. Київ : Ун-т "Україна", 2022. 191 с.

10. Мельник В. П. Філософія. Наука Техніка: Методолого-світоглядний аналіз : монографія Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. імні Івана Франка 2010. 592 с.

11. Попович М. В. Раціональність і виміри людського буття. Київ : Видавництво «Сфера», 1997. 291 с.

12. Рассел Б. Історія західної філософії / Бертран Рассел ; пер. з англ.: Юрій Лісняк, Петро Таращук. К. : Основи, 1995. 760 с.

13. Рижко В. А. Концепція як форма наукового знання. Київ : Наукова думка, 1995. 203 с.

14. Табачковський В. Г. Полісутнісне homo: філософсько-мистецька думка в пошуках «неєвклідової рефлексивності». Київ : Видавець ПАРАПАН, 2005. 432 с.

15. Філософія науки, техніки, архітектури : навч. посіб. для магістрантів та аспірантів усіх спец. / [В. А. Рижко та ін.] ; Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. Київ : КНУБА, 2018. 199 с.

16. Філософія науки : практикум для здобувачів вищ. освіти освіт.-наук. ступеня «Доктор філософії» / [уклад.: Л. Г. Дротянко, С. С. Орденів] ; Нац. авіац. ун-т. Київ : НАУ, 2024. 53 с.
17. Філософія освіти і науки : навч. посіб. / В. П. Загороднюк [та ін.] ; [відп. ред.: В. П. Загороднюк, Л. І. Мозговий] ; Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України, ДВНЗ "Донбас. держ. пед. ун-т". Київ : Знання України, 2017. 347 с.
18. Філософія освіти і науки : навч. посіб. / І. С. Алексейчук [та ін.] ; [відп. ред.: І. С. Алексейчук, Л. І. Мозговий] ; Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України [та ін.]. Слов'янськ : Вид-во Маторіна Б. І. , 2019. 365 с.
19. Філософія науки і культури : словник / за ред. Н. Хамітова. Київ : КНТ, 2024. 437 с.
20. Харарі Ю.Н. Homo Deus. За лаштунками майбутнього / пер. з англ. О. Дем'янчука; 2-ге вид. Київ : Форс Україна, 2019. 512 с.
21. Agassi Joseph Popper and his popular critics Thomas Kuhn, Paul Feyerabend and Imre Lakatos New York, London : Springer International Publishing, 2014. 158 p.
22. Chatfield T. Critical Thinking: Your Guide to Effective Argument, Successful Analysis and Independent Study. SAGE Publications Ltd, 2017. 314 p.
23. Ziman J. Real Science. What it is, what it means Cambridge University Press, 2004. 399 p.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського // <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Наукометрична база Scopus: <https://www.scopus.com>
3. Наукометрична база Web of Science: <https://apps.webofknowledge.com>
4. Етичний кодекс вченого // <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09#Text>
5. Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя» від 18.12.2006 р. (<http://surl.li/drhctc>);
6. TED Conference. Ideas change everything // <https://www.ted.com>
7. Declaration on Science and the Use of Scientific Knowledge and the Science Agenda: Framework for Action // <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000116994>
8. How AI is transforming the creative industries // <https://www.youtube.com/watch?v=cgYpMYMhzXI>
9. AI and the future of humanity | Yuval Noah Harari at the Frontiers Forum // <https://www.youtube.com/watch?v=LWiM-LuRe6w>
10. Gendler Alex The Turing test: Can a computer pass for a human? // <https://www.youtube.com/watch?v=3wLqsRLvV-c>
11. Wireless Philosophy // <https://www.wi-phi.com/>